

«ئزدەنو» جۇرنالى باس شۋجي شي جىنپىڭنىڭ ماڭىزدى ماقالاسن جاريالادى

ماركسىزمنىڭ نەگىزگى نازارىاسن ۇيرەنو كوممۇنىستەرديڭ مىندەتتى وقىتىن سابابى

شي جىنپىڭ

(باسى 1- بەتتە)
ماركسىزم ايقىتاتنىڭ كۇشىن سەزىنىپ، ماركسىسىزم سەنىمەن بەكەمدەپ، ماركسىزمدىك ساياسي پارتىانىڭ العابا- سارلمى مەن كىرشكىسىزدىكىن ساقتاۋد- نىڭ نازاريالىق قاينارن ەسكە ءتۇس- رىپ، بۇكىل پارتىانىڭ ماركسىزمنىڭ نە- گىزگى قاعىداسىنان پايدالانىپ، زامانە- مىزداعى جۇڭگونىڭ ءسى جۇزىندىك ما- سەللەرىن شەشۋ قابىلەتى مەن ورەسىن جوعارىلاتىپ، «كوممۇنىستىك پارتىا جازناماسى»ندا ساقталعان علميى قاعىدا مەن علميى رۋحتى ۇلى كۇرەستى، ۇلى يىنجەنريانى، ۇلى ءىستى، ۇلى ارماندى ءبىر تۇتاس جوسپارلاۋ امالياتىندا قولدا- نىپ، جاڭا داۋىردە جۇڭگوشا سوتسىيالىزە- گە تاباندى بولۇدىڭ جانە ونى دامىتۋ- دىڭ جاڭا تاراۋىن ۇزدىكىسىز جازۇمىز كەرەك.

ماقالادا مىنالار اتاپ كورسەتلىدى: «كوممۇنىستىك پارتىا جازناماسى»نىڭ كەلەلى نازاريالىق ۇلەسىن جەتە تانىۋ كەرەك. «كوممۇنىستىك پارتىا جازناما- سى» علميى سوتسىيالىزمنىڭ قاعىداسىن تۇڭغەش رەت جان- جاقتى تۇسىندىر- گەن ۇلى شىعارما، ماركسىزمنىڭ علميى دۇنيە كوزقاراسىن تەرەڭ بايمەدادى، ماركسىزمدىك ساياسي پارتىانىڭ تانڭداۋ- لى قاسيەتىن تەرەڭ بايمەدادى، ماركسىزمدىك ساياسي پارتىانىڭ ساياسي تۇرعىسىن تەرەڭ بايمەدادى، ماركسىزمدىك ساياسي پارتىانىڭ وسكە- لەڭ مۇراتىن تەرەڭ بايمەدادى، ماركسىزمنىڭ توڭگەردىستىك تۇعىرناما- سن تەرەڭ بايمەدادى، ماركسىزمدىك ساياسي پارتىانىڭ يىتتەرناتسىيونالىزم رۋحىن تەرەڭ بايمەدادى.

ماقالادا مىنالار اتاپ كورسەتلىدى:

ءۇرىمجى يامالىق تاۋى بۇكىلدەي جاسىلدانئۋدى جۈزەگە اسردى

يامالىق تاۋى

(باسى 1- بەتتە)
1979- جىلى 5- كەزەڭكى مەملە- كەتتىك خالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كومىە- تەتنىڭ 6- رەتىكى ءماجىلىسى ۴ار جىلى 3- ايدىڭ 12- كۇنىن اعاش ەڭۋ مەرە- كەسى ەتىپ بەلگىلەدى، بۇكىل مەملە- كەتتىڭ جەر- جەرىندە مىندەتتى اعاش ەڭۋ ورلەۋى كوتەرىلدى. سول جىلى يامالىق تاۋىنىڭ ەتەڭىندە تۇراتىن باھارگۇل مۇحامەت وزدەرى سالغان ءۇيىنىڭ الدىنا ءبىر ءتۇپ اق تەرەك اعاشىن ەگەدى. ”يامالىق تاۋىنا اعاش ەڭۋ قىين، ءوسۋى قىين، ەككەن ءبىر اعاشىڭ كوتەسە، ەت جەگەننەن ارى قۇنانسىڭ“، - دەدى با- ھارگۇل اسەرلى سەزىمەن.

ۋىيلەردىڭ الدى- ارتىنا تۇرعىندار وزدەرى اعاش ەڭۋدەن سىرت، كەيپىر ورنىدار دا وزدىگىنەن تاۋعا شىعىپ اعاش ەكتى. ”الايدا سول كەزدەڭكى شارت- جاعايدىڭ شەكەمەللىكى سە- بەبىنەن، كولەم قالىپتاستىرا العان جوق“، - دەدى يامالىق تاۋى ورنالاسقان سايباق رايونىنىڭ ورنىباسار باستىعى

ەكولوگىيانى جاقسارتۋ خالىق تۇرمىسى ءسى، تاباندىلىق تابىسقا جەتىگىزدى

يامالىق تاۋى

(باسى 1- بەتتە)
1- رەتىكى اعاش ەڭۋ مەرەكەسىنەن بەرى، ءۇرىمجى قالاسىنداعى ۴ر ۇلت كادر- بۇقاراسى پارتىانىڭ ۇندەۋىنە ءۇن قوسىپ، جاسىل دامۋدى تالىپ- نىس، قاجىرلىلقپەن كۇرەس جۇرگىزۋ- دى نەگىز ەتىپ، تاباندىلىق كورسە- تىپ، ۇزاق ۇاقىت ەڭجەكتەنىپ، تاقىر تاۋدى جاسىل تاۋعا اينالىدىرۋداي كە- رەمەتتى جاراتتى. اسرەسە، پارتىا 18- قۇرىلتايىنان بەرى، يامالىق تاۋىن جا- سىلداندىرۋ قارقىنى ۇزدىكىسىز جەدەل- دەپ، جارامدى دا ءونىمدى جاقسى مەحانيزم قالىپتاستى. يامالىق تاۋىن بۇ- كىلدەي جاسىلداندىرۋدى جۈزەگە اسرۋ شى جىنپىڭنىڭ ەكولوگىيالىق ور- كەنىيەت يدەياسىنىڭ شىنجىياڭداعى جانىدى امالياتى، رايونىمىزدىڭ جاسىل دامۋ ۇستانىمىنا تاباندى بول- ۋىنىڭ، ەكولوگىيالىق وركەنىيەت قۇ- رىلمىسىن ىلگەرلەتۋىنىڭ جاندى مە- سالى، بۇل ەكولوگىيالىق وركەنىيەت قۇرىلىسىنىڭ يامالىق تاۋى ۇلگىسىن قالىپتاستىردى.

ەكولوگىيالىق ورتنا ادامزاتتىڭ ءومىر ءسۇرۋىنىڭ جانە دامۋىنىڭ نەگە- زى. پارتىا 18- قۇرىلتايىنان بەرى، اۋ- تونوميالى رايوندىق پارتكوم مەن ۇكە- مەت شى جىنپىڭنىڭ ەكولوگىيالىق ور-

ۋاڭ جۇن - ۋ.

1996- جىلى ءۇرىمجى قالاسى ”يا- مالىق تاۋىن وزگەرتىپ، جاسىل قونىس- تانىۋ ورتاسىن قۇرۋ“ ويىن ورتاعا قويىپ، يامالىق تاۋىن جالپى خالىق ات سالىسىپ جاسىلداندىرۋدىڭ شىمىلدىعىن اشتى. سودان باستاپ ۴ار جىلى كوتەم، كۈز ماۋسىمىندا ۴ار ۇلت بۇقاراسىنىڭ كۇرەك كوتەرىپ، شەلەك السپ، توپە- راق ءۇيىپ اعاش ەڭۋى سالتاناتى كو- رىنىسكە اينالدى. 200۰ مۇ، 400 مۇ، 800 مۇ... بۇكىل قالا خالىقنىڭ تالماي قۇل- شىنۋىنىڭ ارقاسىندا يامالىق تاۋى بىرىندە دەپ جاسىلدانا باستادى.

”يامالىق تاۋىن جاسىلداندىرۋ وڭمايغا تۇسكەن جوق، ونىڭ بارىسى قايشىلىقتار مەن داۋ - شارعا تولى بولدى. قالا رايونى جەرى رەتىندە، جا- سىلداندىرىلغاننان كەيىن اشۋدىڭ ەلىك- تىرۋىنە توتەپ بەرە الا ما، جوق؛ تاۋ ەتەڭىندەڭكى لاشقىنى اۋماقتى بوساتىپ جەردى جاسىلداندىرۋ ءۇشىن، زور مول- شەردە ورنالاستىرۋ جانە يدەيالىق

«كوممۇنىستىك پارتيا جازناماسى»نىڭ دۇنيە ءجۇزى سوتسىيالىزمىنە جاساعان تەرەڭ نەپالىن جەتە تانىۋ كەرەك. «كوممۇنىستىك پارتيا جازناماسى» دۇنيە- گە كەلسىمەن - اق، امالياتتا دۇنيە جۇ- زىندەڭكى سوتسىيالىزمنىڭ دامۋىن ىلگەردە- لەتتى، ادامزاتنىڭ تاريحى ايباق السىن شىكەرلەي وزگەرتتى. پارتيامىز اشقان جاڭا دەموكراتىيالىق توڭگەردىس جولە- نىڭ، سوتسىيالىستىك قۇرىلىس جولنىڭ، جۇڭگوشا سوتسىيالىزم جولنىڭ ءبارى جۇڭگونىڭ ناقتى امالياتىمەن ۇشتاسە- تىرۋدىڭ ۇلى جاسامىزادىعى. جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىاسى «كوممۇنىستىك پارتيا جازناماسى» رۇحىنىڭ ادال مۇرا- گەرى.

ماقالادا مىنالار اتاپ كورسەتلىدى:

(باسى 1- بەتتە)

ءوندىرىس قۇاتى، كاسىپ سالاسى، نەگىز- دىك قۇرىلمىلار قۇرىلىسى سياقتى سالالاردا- عى سەلبەستىكتى كەڭەيتىپ، ”ءبىر بەلدەۋ، ءبىر جول“دى بىرگە قۇرۋى قاجەت. جۇڭگو جاق وڭتۇستىك افريكا جاقپەن بىرگە قۇلىشىنىپ، بىرىكىس ەلدەرنىڭ نىتىما- عى مەن سەلبەستىگىن كۇشەيتىپ، جۇڭگو - افريكا سەلبەستىك تالقى مىنبەرى قۇرىلمىسىن ىلگەرلەتەپ، كەلەلى خالىقارالىق جانە وڭىر- كەسۋدى ماسەللەردە تەمىز تىلدەسۋدى، سايە- تۇراشلىدىقتى قورعاۋدى قالايدى.

رامافوسا جۇڭخۇا خالىق رەسپۇبليكىا- سى قۇرىلماعىدىنىڭ 70 جىلدىمەن قۇتتىقتا- دى. ول مىنانى ءبىلدىردى: وڭتۇستىك افريكا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىاسىنىڭ جۇڭگو خالىقنا باسشلىق ەتىپ قول جەتكىز- گەن ۇلى تابىستارىن وسكەلەڭ القايىدى، جۇڭگونىڭ دامۋىن، زورايۋىن تاباندىلىقپەن قولدايدى، خالىقاراداعى جۇڭگوغا قاراتىلعان سىڭار جاقتى زورەكەرلىك ىستەۋ، جابىرلەۋ ارەكەتتەرىنە جانە جۇڭگو كاسىيورندارىنا جاسالغان ادەلەتسىز ماھىلەگە باتىل قارسى تۇرادى، جۇڭگونىڭ ءوز يەلىك ۇقىعى مەن ورىندى ۇقىق - مۇددەسىن قورعاۋىن قول- دايدى. وڭتۇستىك افريكا جۇڭگو

(باسى 1- بەتتە)

”2+ 8“ ارناۋلى رەتتەشۋ - وڭماۋدى ارقاۋ ەتىپ، نسانا وزەگىن دال دەپ، نسانانى كىنا- رات قاينارىنا تۇرالاپ، نازاردى بۇقارا كوڭىل بولەتىن ازىق - تۇلك حاۋىپسىزدىك ماسەلەسە- نە شوغر لاندېرىپ، بۇقارانىڭ مۇددەسىنە نە- تۇرايدى قاراعان، زيان جەتكىزگەن ماسەلە- لەردى ۇزدىكىسىز رەتتەپ - جونگە سالىپ، ۴ار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ”ازىق - تۇلك حاۋىپسىزدە- گىن“ شىنايى قامتاماسىز ەتتى.

بۇقارانىڭ اڭمىسى كۇشتى بولعان مەكە- تەپتەردىڭ ماڭايىنداعى ازىق - تۇلك حاۋىپ- سىزدىگى ماسەلەسىنە مەڭزەس، ىلە وبلىسە- تىق بازار باقىلاۋ - باسقارۋ مەكەمەسى قوعام حاۋىپسىزدىگى، وقۇ - اعارتۋ، ت. ب تاراۋلارپەىن بىرلەسىپ، جوعارى مەىن تومەىن بىرلەسىپ ارەكەتتەنىپ، جان- جاقتى فېئالداسىپ، مەكتەپ ماڭمىنداعى 200 مەتر جەرەڭگى ازىق - تۇلك حاۋىپسىزدە- گىنە بىرلەسىپ شوغرلى رەتتەشۋ - وڭماۋ جۇرگىزىپ، مەكتەپتەردىڭ ماڭايىنداعى ساۋ- داگەرلەردىڭ كۇالىكسىز، كىناشقاسىز تىجارات جۇرگىزۋىن، ۇاقتى وتكەن، ساپا- سىز، ازىق - تۇلك حاۋىپسىزدىك ولشەمىنە جەنەپىتىن ازىق - تۇلك ساتۋ ماسەلىسىن ءتۋ- يىندى تۇردە رەتتەپ - وڭادى. قازىر بۇكىل وبلىس بويىنشا مەكتەپنىڭ ماڭايىنداعى ازىق - تۇلك ساتاتىن 788 ورنىغا (رەت) تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، ماسەلە بايقالغان ساۋداگەرلەردىڭ تىجاراتىن توقتاتىپ رەتكە سالىدى. سونمەن بىرگە، مەكتەپ اسحاناسىنىڭ ورتاسى مەىن شيكىزات كىرگىزۋ وتكەلن قاتاڭ يگەرىپ، وقىتۋشى - وققۇشلاردىڭ ازىق - تۇلك تازالە- ىنا شىنايى كەپىلدىك ەتتى.

تاعامدىق اۋىل شارۋاشلىق ونىمەدە- رى حاۋىپسىزدىگى ماسەلەسىنە مەڭزەس، ىلە وبلىستىق اۋىل شارۋاشلىعى، اۋىل - قىستاق مەكەمەسى سياقتى ورنىدار بىرلە- سىپ ارەكەت قىزمەت جوباسىن جانە ارناۋ- لى رەتتەشۋ - وڭاۋ ارەكەتىن اتقارۋ جوباسىن جاساپ، كوكونىس، جەمىس - جىيدەك ءوندىرۋ - مانەرلەۋ كاسىيورندارى قاتارلە- لاردى باقىلاۋ - باسقارۋدى كۇشەيتىپ، ءوندىرىس سەستىلگىن، ءىدارى سىستەتۋ ەستە- لىگىن قاتاڭ تەكسەرىپ، اۋىل شارۋاشلىق ونىمەدەرىنەن، سۇ ونىمەدەرىنەن ۇلگى السپ تەكسەرۋ تەبىبىن ارىتتىردى. قازىرگە دەيىن تاعامدىق اۋىل شارۋاشلىق ونىمەدەرىن 3050 توپ - رەت ۇلگى السپ تەكسەرىپ، 28 توپ - رەت تولمىسىز بولغانداردى تەكسە- رىپ ءبىر جاقتى ەتىسىپ ۴ارى اشىسىق جاريالاپ، ”ەگىس اتىزىنان داستارقانغا دە- يىنگى“ حاۋىپسىزدىكتى قامتاماسىز ەتۋ قور- عانىس شەبىن ورناتتى.

ىلە وبلىستىق بازار باقىلاۋ - باسقارۋ مە- كەمەسى پارتيا باسشلىق گرۇپپاسىنىڭ شۇجىيى شۋە مىڭ ىيلاي دەدى: ”كەلەسى قادامدا ءبىز كوپ تاراۋ بىرلەسىپ زاڭ اتقارۋدىڭ باياندى مەحانيزمىنەن ويداعىمداي پايدالانىپ، ازىق - تۇلك حاۋىپسىزدىگىن قايتا قاداعالاپ، قايتا قايرىلىپ تەكسەرۋدى مەرزىم بويىنشا ورسە- تەتىپ، ازىق - تۇلك حاۋىپسىزدىگى دەڭگە- يىن ۇزدىكىسىز جوعارىلاتامىز“.

كوممۇنىستىك پارتىاسىمەن پارتىيالار ار اۋىس - كۇيىسى جاساۋدى، ءوزارا ۇلگىى الۋدى كۇشەيتۋدى قىلايدى. وڭتۇستىك افريكا ەكى جاقىنىڭ ەكونوميكا - ساۋدا، نە- گىزدىك قۇرىلمىلار قۇرىلىسى، جاساندى زەردە سياقتى سالالارداعى سەلبەستىگىن كە- ڭەپتۋدى ءۇمەت ەتەدى، اناعۇرلم كوپ جۇڭگو كاسىيورندارىنىڭ وڭتۇستىك افريكا- عا بارىپ قارجى قوسىپ شارۋاشلىقتى كور- كەپتۋىن قارسى الادى.

رامافوسا وڭتۇستىك افريكانىڭ كەلەر جىلى افريكا وداعىنىڭ كەزەكتى ءتوراعاسى بولۋ قىزمەتتەرى جونىندەڭكى ويىن تانىستىر- دى، جۇڭگو جاقپەن جۇڭگو - افريكا سەل- بەستىك تالقى مىنبەرى قۇرىلمىسىن كۇشەيد- تىپ، افريكانىڭ بەيىتشىلىك پەن حاۋىپ- سىزدىكتى جۇزەگە اسرۋىنا كوھەك كور- سەنىپ، جاڭا ەنەر كاسىپ توڭگەرىسىن قارسى الۋدى اسىعا كۇتەدى. وڭتۇستىك افريكا جۇڭگو جاقپەن دۇنيە جۇزىلىك ساۋدا ۇيىمى رەفورماسى جونىندە جانە خالىقارالىق سىستەردە تىلدەسۋدى، سايكەسۋ- دى ۇزدىكىسىز كۇشەيتىپ، وركەندەپ كەلە جاتقان ەلدەردىڭ ورتاق مۇددەسىن ويداعە- داي قورعاۋدى قالايدى.

دىڭ شۋەشياڭ، ياڭ جيەچى، ۋاڭ ي، حى لىفىڭ قاتارلىلار كەزدەسۋگە قاتناستى.

نەگىزگى تاقىرىپتىق تاريبە بارىسىندا، اسقۇ قالاسى شاعىن ازىق - تۇلك داينىنداۋ ورنىدارىندا وندىرىلگەن ازىق - تۇلكتىكەر- دىڭ حاۋىسپىزدىگى ماسەلەسىن بۇقارانىڭ مۇددەسىنە نەمقۇرايدى قاراعان، زيان جەتە- كىزگەن ماسەللەلەردى، ارناۋلى رەتتەشۋ - وڭاۋدىڭ ءتۇيىنى تەپ، شىكەرلەي ءبىر - بىرلەپ تەكسەرىپ، ماسەلە تىزمىدىگىن شە- ھارىپ، شاعىن ازىق - تۇلك داينىنداۋ ورنىدە- دارىنىڭ ورتا تازالىعى، شيكىزاتتاردىڭ كەلۋ قاينارى قاتارلىلاردى باسقارۋدى كۇشەيد- تىپ، ءبىر - بىردەن ارخىۋ تۇرعىزۋ ءتۈزد- مەن ورناتىپ، نىزنە ءتۇسىپ باقىلاپ - تەكە- سەردى. جالغان زات جاساۋ، جالغان زات ساتاۋ ”قارا اپاندارعا“ قاتاڭ سوققى بەرۋەۋمەن بىرگە، اسقۇ قالاسى ءبىر توپىنىڭ دارەجەسىن جوعارىلاتۋ، ءبىر توپىن كۇشە- نەن قالىدىرۋ، ءبىر توپىنا كۇالىك ءبىتىرىپ بەرۋى سياقتى تاسىلدەردى قولدانىىپ، باۋلۋدى ۇزدىكىسىز كۇشەيتىپ، شاعىن ازىق - تۇلك داينىنداۋ ورنىدارىنىڭ دارەجەسىن ءوسىرىپ، جاقسارۋىنا قولداۋ كورسەتىپ، شاعىن ازىق - تۇلك داينىنداۋ ورنىدارىنىڭ ”شاعىن، بىتىراڭغى، ونىسەيدلىگى تومەىن، لاس، بىلىقتان، ناشار“ بولۋدان ”شاعىن ۴ارى سارا، اىگىلى، ەرەكشە، ساپالى“ بولۋعا ويسۋىن ىلگەرلەتتى.

”بازار باقىلاۋ - باسقارۋ تاراۋلارىنىڭ كومەكتەسىپ سۇيەمەلدەۋى، جەتەكشىلىك ەتۋى ارقىلى ءبىز مۇقيات رەتتەپ - تۇزەتىپ، ازىق - تۇلك ءوندىرۋ ورنىدارىنا تىزمىدەلۋ كۇالىگىن قولمىزعا الدىق. قارىدارلار ءىيىتى دە الاڭسىز بولدى، ءبىز دە ماي تارتۋ زاۋو- دىنىڭ تىجاراتىن ءىپتى دە سەنەمدى جانە الاڭسىز ويداعىداي جۇرگىزەتىن بولدىق“، - دەدى اسقۇ قالاسى مىيلى ماي تارتۋ زاۋوودە- نىڭ جاۋاپتىسى سامەت كىرىم.

نەگىزگى تاقىرىپتىق تاريبە بارىسىندا، اسقۇ قالالىق بازار باقىلاۋ - باسقارۋ مەكە- مەسى جوعارىمەن جانە تومەننەن بىرلەسىپ ارەكەتتەنىپ، بۇكىل قالا كولەمىندە شاعىن ازىق - تۇلك داينىنداۋ ورنىدارىنا باقىلاۋ - تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، 432 شاعىن ازىق - تۇلك داينىنداۋ ورنىدارىن تەكسەرىپ، 183 ماسەلە بايقادى. قايتا - قايتا رەتتەشۋ - تۇزەتۋ بارىسىندا ازىق - تۇلك ولشەمىنە جەتكەن 24 شاعىن ازىق - تۇلك داينىنداۋ ورنىنا ازىق - تۇلك داينىنداۋ ورنى تىزمىگە الدىرۋ كۇالىگىن تاراتىپ بەردى.

اسقۇ قالالىق بازار باقىلاۋ - باسقارۋ مەكەمەسى پارتيا باسشلىق گرۇپپاسىنىڭ شۇجىيى تىبان يۇي مىنانى ءبىلدىردى: الدا شاعىن ازىق - تۇلك داينىنداۋ ورنىدارى ونە- تىرىپ، بۇقارانىڭ تابىس سەزىمەن، باقت سە- زىمەن، حاۋىپسىزدىك سەزىمەن ۇزدىكىسىز كۇشەيتەمىز. (تىلشلىرىمىز جاڭ يانفاڭ، شيا چىياڭ، ەرىكتى تىلشلىەر لي يانڧىڭ، چىن لۇلۇ جازعان)